

EXPUNERE DE MOTIVE

Utilizarea în scopuri exclusiv pașnice a energiei nucleare în România creează avantaje în planul asigurării securității energetice a țării, protecției mediului prin cantitatea relativ mică a substanțelor poluante emise în atmosferă și al dezvoltării socio-economice pe termen lung. Dezvoltarea energeticii nucleare și a aplicațiilor pașnice în industrie, medicină, agricultură și în alte domenii de interes social trebuie să evolueze în paralel cu asigurarea unor standarde ridicate de securitate nucleară în exploatarea și protecția fizică a instalațiilor nucleare, precum și gestionarea, inclusiv depozitarea finală, în condiții de siguranță a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, rezultate din activitățile nucleare.

În conformitate cu "Principiile Managementului Deșeurilor Radioactive", publicate în anul 1995 de Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA) Viena, obiectul managementului deșeurilor radioactive constă în "gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive într-o manieră care protejează populația și mediul, în prezent și viitor, fără să creeze probleme generațiilor viitoare".

Referitor la stabilirea unor structuri adecvate pentru gestionarea deșeurilor radioactive, AIEA propune modelul de infrastructură cunoscut sub numele de "triunghiul clasic" compus din: organul de control și reglementare, generatorul de deșeuri și operatorul depozitului final, triunghi în centrul căruia se află politica pentru managementul deșeurilor radioactive care trebuie să fie reglementată din punct de vedere legislativ la nivel național.

România a aderat la instrumentele juridice adoptate sub egida AIEA în domeniul garanțiilor nucleare, securității instalațiilor nucleare, protecției fizice a materialelor nucleare, răspunderii civile în caz de accident nuclear și al gestionării în condiții de siguranță a deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear uzat. De asemenea, în practica națională de licențiere și control al activităților nucleare, au fost preluate standardele tehnice convenite și aprobate în cadrul AIEA.

În acest context putem menționa că prin Legea nr.105/1999, România a ratificat „Convenția comună asupra gospodăririi în siguranță a combustibilului uzat și asupra gospodăririi în siguranță a deșeurilor radioactive”, adoptată la Viena, la 5 septembrie 1997, iar prin Legea nr.43/1995 a ratificat „Convenția privind securitatea nucleară”, adoptată la Viena la, 17 iunie 1994.

În vederea aplicării „Convenției” la nivel național, este necesară o delimitare clară a atribuțiilor și responsabilităților instituțiilor implicate în diferitele etape ale gestionării combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive până la depozitarea finală, precum și stabilirea mecanismelor de alocare a resurselor financiare și umane, în conformitate cu prevederile art.19 și art.22 din „Convenție”.

În același sens, Legea nr.111/1996, privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare prevede necesitatea instituirii unei modalități de finanțare și organizare a activităților privind gestionarea deșeurilor radioactive și a combustibilului nuclear uzat, inclusiv depozitarea finală.

Având în vedere practica internațională în domeniul nuclear, condițiile specifice din România, precum și resursele și infrastructura existentă, se impune înființarea unei autorități naționale cu competențe în gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea finală. Această autoritate națională competentă, denumită Agenția Națională pentru Deșeuri Radioactive, trebuie să se organizeze și să funcționeze ca instituție publică, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Industriei și Resurselor, care-i va stabili, prin hotărâre a Guvernului, patrimoniul aferent, organigrama și regulamentul de organizare și funcționare.

Statutul Agenției Naționale pentru Deșeuri Radioactive, ca instituție publică, cu personalitate juridică, în subordinea Ministerului Industriei și Resurselor, poate garanta exercitarea controlului statului asupra deciziilor privind respectarea obligațiilor legate de gestionarea în siguranță a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea finală în conformitate cu prevederile convențiilor și acordurilor internaționale la care România este parte.

În acest context, Agenția Națională pentru Deșeuri Radioactive, responsabilă cu gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea finală precum și cu coordonarea programelor de dezafectare a instalațiilor nucleare, va gestiona activitățile prevăzute de prezenta ordonanță, cu costuri minime și cu respectarea reglementărilor naționale în vigoare.

Dotările tehnice, practica în domeniul nuclear, infrastructura și expertiza tehnică recunoscută atât în țară, cât și în străinătate, impun ca sediul Agenției Naționale pentru Deșeuri Radioactive (ANDRAD) să fie în cadrul Sucursalei de Cercetări Nucleare cu sediul în localitatea Mioveni, strada Câmpului, nr.1/Căsuța Poștală nr. 78, municipiul Pitești, județul Argeș.

Resursele financiare necesare desfășurării activităților propuse în prezentul act normativ, urmează să fi asigurate din următoarele surse:

- a) contribuții directe anuale ale titularilor de autorizație nucleară, stabilite prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministerului coordonator al ANDRAD;
- b) donații, sponsorizări, asistență financiară acordată de persoane fizice sau juridice, publice sau private, organizații internaționale;
- c) alte surse de finanțare, stabilite de Guvern, la propunerea ministerului coordonator al ANDRAD;

Constituirea acestor resurse financiare este o practică internațională și constituie garanția pentru generațiile viitoare privitor la depozitarea finală a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive într-o manieră care să asigure protecție personalului expus profesional, populației, mediului și proprietății.

Sumele se utilizează pentru finanțarea activităților cuprinse în Planul Anual de Activități privind gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea finală, și dezafectarea instalațiilor nucleare, Plan Anual elaborat în baza Strategiei Naționale în domeniu.

Trebuie menționat că fondurile se cumulează anual, iar cheltuielile unor sume importante se va face după epuizarea duratei de viață utilă a instalațiilor nucleare când are loc dezafectarea acestora și depozitarea finală a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive.

Stabilirea cuantumului contribuțiilor la fond se bazează pe următoarele principii:

- a) încurajarea activităților nucleare în scopuri pașnice;
- b) descurajarea utilizării instalațiilor nucleare cu vechime peste durata de viață utilă;
- c) încurajarea reducerii volumului de deșeuri nucleare generate;
- d) influența contribuțiilor asupra prețului energiei electrice generată din surse nucleare.

Mecanismul de constituire a fondului și de organizare a infrastructurii creează premisele asigurării în timp util a resurselor financiare, materiale și umane pentru pregătirea, planificarea și efectuarea dezafectării instalațiilor nucleare, precum și pentru o gestionare eficientă și sigură a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea finală. Prin prezenta ordonanță se completează cadrul legislativ existent în domeniul nuclear în România.

Menționăm că la elaborarea prezentei ordonanțe au fost avute în vedere comentariile și observațiile care au rezultat în urma analizei acesteia, din punct de vedere tehnic și juridic, de specialiști din cadrul departamentelor de resort ale Agenției Internaționale de Energie Atomică Viena și, respectiv, ai Comisiei Europene.

Față de cele prezentate mai sus, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, în vederea aprobării Ordonanței Guvernului privind gestionarea combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive, inclusiv depozitarea finală, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

Adrian Năstase